

Závěrečný projekt do předmětu Metodologie SP4MP MTO2

Andrea Školná, 209572

Téma: Sociální aspekty balbuties

Problém: Sociální dopad balbuties na vybrané jedince s narušenou komunikační schopností

Otázka: Jaké sociální důsledky má balbuties na dítě a na dospělého?

Podotázky: Ovlivňuje balbuties profesní orientaci dospělého člověka?

Do jaké míry způsobuje balbuties sociální bariéru pro jedince s kóktavostí?

Toto téma jsem si vybrala z toho důvodu, že se velice často v praxi setkávám s tímto typem narušené komunikační schopnosti. Balbuties se řadí mezi poruchy komunikace, které pacientům velice ztěžují společenský život, a neexistuje stoprocentně účinná léčba. Psychosociální důsledky kóktavosti se u každého jedince projevují odlišným způsobem a v odlišné míře.

Cílem mé práce je analyzovat kóktavost vzhledem k výzkumnému vzorku, přiblížit průběh a dopad kóktavosti u konkrétních osob. Chtěla bych se zaměřit na jejich vnímání vady, jak se postupem času měnil postoj ke kóktavosti a v jakých oblastech se jich kóktavost dotýká nejvíce.

Zvolila jsem metodu kvantitativního výzkumu, i když by se možná nabízel spíše kvalitativní výzkum, protože chci v praxi ověřit několik hypotéz, které jsem si stanovila na základě odlišných názorů na tento typ narušené komunikační schopnosti. Doufám tedy, že se mi podaří z mého výzkumu tato tvrzení potvrdit nebo naopak vyvrátit.

Teoretická hypotéza: Balbuties ovlivňuje jedince při navazování sociálních vztahů.

Pracovní hypotéza č. 1: Balbuties rozvinutá v dospělém věku má horší dopad na navazování sociálních vztahů než balbuties rozvinutá v raném věku.

Konceptualizace: Sociální vztahy - komunikace s neznámými lidmi, v neznámém i známém prostředí

Operacionalizace: Indikátory:

- a) počet přátel x známých lidí

- b) rodinné zázemí
- c) volnočasové aktivity, zájmové kroužky
- d) počet dnů strávených s přáteli

Pracovní hypotéza č. 2: Jedinci s balbuties se ucházejí o pracovní místa s nízkými nároky.

Konceptualizace: nízké pracovní nároky – pozice, kterou lze vykonávat i se základním vzděláním, bez předchozích zkušeností nebo rozšiřujícího vzdělání

Operacionalizace: Indikátory:

- a) dosažené vzdělání
- b) dovednosti
- c) pracovní pozice (aktuální i předchozí)

Pracovní hypotéza č. 3: Čím těžší je balbuties, tím horší je školní prospěch balbutiků.

Konceptualizace: stupeň narušení – koktavost dle stupně narušení dělíme na incipientní (jemné neplynulosti v řeči), fixovanou (rozšiřování a zhoršování symptomů) a chronickou (obtíže nejen v oblasti zejména nadměrné námahy a výskytu logofobie)

školní prospěch – absolutní školní neúspěšnost, kdy žák neprospívá ve všech předmětech po dobu delší než jeden měsíc. Jeho průměr v předmětech je 3,0 a horší.

Operacionalizace: Indikátory:

- a) průměrný počet zameškaných hodin
- b) průměrný prospěch v jednotlivých předmětech
- c) prodělané nemoci a úrazy
- d) stupeň narušené komunikační schopnosti

Výzkumná populace: osoby s balbuties

Výzkumný vzorek: 20 osob s raně vzniklou balbuties

20 osob s pozdně vzniklou balbuties

Respondenti jsou klienty soukromého zdravotnického zařízení v Brně.

Metoda sběru dat a úskalí výzkumu

Vzhledem k vyššímu počtu respondentů se dotazník zdá jako nejlepší volbou, a to jak z důvodu časové úspory, tak následného zpracování odpovědí. Dotazník bude respondentům zaslán v elektronické podobě s potřebnými informacemi.

Myslím, že s položenými otázkami nebudou mít dotazovaní problém. Potíže mohou nastat s návratností dotazníků, a to z důvodu časové vytíženosti pracujících respondentů. Jelikož se

respondenti mého výzkumu účastní dobrovolně a s očividným zájmem, nepředpokládám, že by jim bylo natolik nepříjemné mluvit o svých potížích, že by odmítli spolupráci.

Ukázka z dotazníku:

1. Pokuste, prosím, sám sebe zařadit do jedné z nabízených kategorií:

- a) extrovert b) introvert

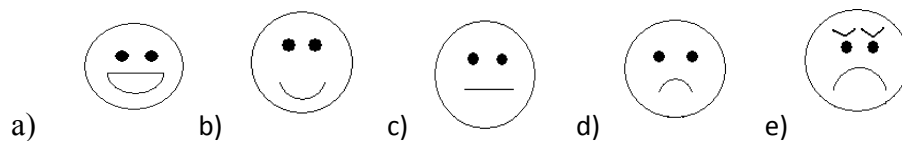
2. Kolika volnočasovým aktivitám věnujete svůj mimoškolní čas?

- a) 0 b) 1 c) 2 d) 3 e) 4 a více

3. Kolik hodin týdně se těmito aktivitami zabýváte?

- a) 1 b) 2 c) 3 d) 4 e) 5 hodin a více

4. Zhodnoťte situaci ve Vaší rodině – využijte následující škály pro označení rodinné pohody:

5. Kolik hodin týdně strávíte při společných setkáních s přáteli?

- a) 0 b) 1 – 2 c) 3 – 4 d) 5 – 6 e) 7 hodin a více

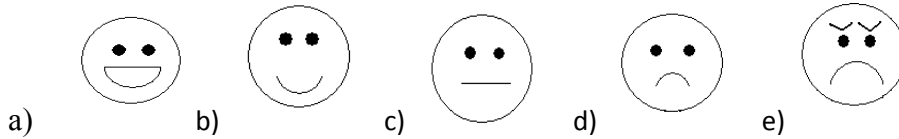
6. Je pro Vás obtížné seznamování se s neznámými lidmi?

- a) ano b) spíše ano c) nevím d) spíše ne e) ne

7. Pohybujete se raději ve společnosti svých přátel a rodiny nebo ve společnosti nových lidí?

- a) výhradně ve společnosti rodiny a přátel
b) spíše ve společnosti rodiny a přátel
c) je mi to jedno
d) spíše ve společnosti nových lidí
e) výhradně ve společnosti nových lidí

8. Jak byste popsal/a reakci cizích lidí na svůj mluvní projev? Využijte prosím následující hodnotící škály:

9. Myslíte si, že Vás balbuties ovlivňuje ve výběru povolání/školy?

a) ano b) spíše ano c) nevím d) spíše ne e) ne

10. Omezuje Vás balbuties při výkonu povolání/studiu školy?

b) ano b) spíše ano c) nevím d) spíše ne e) ne

Nejvíce času jsem strávila nad sestavováním hypotéz, jejich správnou formulací. Obdobný problém nastal při vytváření dotazníku tak, aby otázky byly srozumitelné, vhodně položené a byly na ně jednoznačné odpovědi.

Seznam použité literatury:

- BUBENÍČKOVÁ, M., KUTÁLKOVÁ, D. *Koktavost*. Praha: Septima, 2001. 64 s. ISBN 80-7216-145-8
- FRASER, M. *Svépomocný program při koktavosti*. Praha: Portál, 2000. 159 s. ISBN 80-7178-352-8.
- KLENKOVÁ, J. *Logopedie*. Praha: Grada, 2006. 143 s. ISBN 80-247-1110-9.
- LECHTA, V., a kol. *Diagnostika narušené komunikační schopnosti*. Praha: Portál, 2003. 359 s. ISBN 80-7178-801-5
- ISBN 80-7178-801-5.
- LECHTA, V. *Koktavost, komplexní přístup*. Praha: Portál, 2004. 231 s. ISBN 80-7178-867-8.
- MURRAY, F. P., EDWARDS, S. G. *Příběh jednoho koktavého*. Brno: PAIDO, 2006. 126 s. ISBN 80-7315-116-2.
- PARENT, R. *Jak žít s koktavostí*. Praha: Grada Publishing, 1998. 59 s. ISBN 80-7169-637-4.
- PEUTELSCHMIEDOVÁ, A. *Etiologie a terapie koktavosti*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1994a. 117 s. ISBN 80-7067-346-X.
- PEUTELSCHMIEDOVÁ, A. *Čtení o koktavosti*. Praha: Portál, 1994b. 95 s. ISBN 80-7178-003-0.
- PIPEKOVÁ, J. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, s. 404 ISBN 80-7315-1200.
- ŠKODOVÁ, E., JEDLIČKA, I. a kol. *Klinická logopedie*. Praha: Portál, 2003. 616 s. ISBN 80-7178-546-6

Oceňuji pečlivé zpracování, pokud budete výzkum realizovat, zamyslete se prosím nad mými komentáři. Myslím, že by bylo vhodné srovnat skupinu jedinců bez balbuties (podobného vzdělání) a s balbuties. Přemýšlejte, jak zjistíte vliv této vady na volbu profese, aniž byste se přímo zeptala respondentů!!! Operacionalizaci a konceptualizaci chápete dobře, jenom by to mělo být přehlednější a konkrétnější.